

HÍVOM A CSALÁDOKAT 2010 októberében

**Kedves családok és házaspárok, kedves családokat szerető szerzetes- és paptestvérek,
kedves mindnyájan, akik a család és az élet mellett álltok!**

A jó gazdálkodás felelősségében osztozik a család és a társadalom

A virágzó falvakat, városokat jól gazdálkodó családok alkotják. A jól gazdálkodó társadalmi közösségek pedig segítik a családokat értékteremtő munkájukban.

A gazdálkodás az emberrel és a társadalommal együtt született és fejlődött tevékenység, mindkettő életének nélkülözhetetlen előfeltétele, célja az egyének és az egész társadalom jóléte. Az egészséges társadalomban a gazdálkodás az egyéni és közösségi érdekek lehető legjobb egyeztetésére irányul, a szolidaritásra és a szubszidiaritásra épül.

A család és a társadalom gazdálkodása szorosan összefügg egymással. Egyrészt a családok fogyasztanak, termelnek, megtakarítanak, beruháznak, munkaerőt bocsátanak a társadalom rendelkezésére; másrészt éppen azért, hogy ezeket a fontos feladatokat jól elláthassák, szükségük van arra, hogy a társadalom szolgáltatásokat és támogatást nyújtson nekik. Ahhoz, hogy tartós fejlődési folyamatok jelenjenek meg, hogy az egyén, a kisebb és nagyobb közösségek, - köztük a családok -, és az egész társadalom igényeit ki lehessen elégíteni, szükséges a családokon belüli, valamint a család és a társadalom közötti együttműködés és valós érdekeik kiegyensúlyozott figyelembevétele, a *szolidaritás*.

A család nem rendelkezik minden eszközzel ahhoz, hogy feladatait sikeresen ellássa, még a nevelés és oktatás területén sem. Azokban az esetekben, melyekben a család ereje feladata megoldásához kevés, fontos és kívánatos a külső támogatás. Szükséges azonban, hogy az állami, hatósági, társadalmi és egyéb támogatók tekintettel legyenek a *szubszidiaritás* elvére, azaz ne sértsék a család autonómiáját és jogait azzal, hogy beavatkoznak akkor, amikor a család egyedül képes ellátni feladatait.

Idézzetek fel eseteket saját családok történetéből, amikor más családok segítettek át a nehézségeken! Mondjatok példát a szubszidiaritás elvét sértő hatósági családtámogatási intézkedésekre!

A keresztény világban évszázadokon át azonos erkölcsi értékek szabályozták az ember egyéni és közösségi életét. Ezek alapján határozták meg, mi a jó, a helyes és a megengedett, ill. mi a rossz, a helytelen és tilos a gazdasági tevékenységben is. Korunk erkölcsi értékelése bizonytalanná és kérdésessé vált. A becsületesség egyelőre még értéknek látszik, melyhez az emberek elvben ragaszkodnak, de egyre jobban terjed a megvesztegetés, a csalás, a közvagyon meglopása, a közgondolkodás pedig ezeket bizonyos „civil kurázi” tetteiként vagy legalábbis a hibás gazdasági törvényekből következő természetes és megengedett reakcióként nyugtázza (pl. az adócsalást az igazságtalan és aránytalan adótörvények miatt „ügyességként” kezelik). A közgondolkodás ilyen változásához a volt szocialista országokban, így nálunk is nagymértékben hozzájárultak az olyan törvénytelen ségek, mint a magántulajdon (és ezzel az emberi méltóság) tiszteletben nem tartása. Ahol évtizedeken át természetes volt a megtermelt javak kártérítés nélküli kisajátítása, elkobzása, annak pedig, aki a javakat megtermelte kulákká, azaz bűnössé nyilvánítása és meghurcolása, ahol általánossá vált a meg nem fizetett fizikai vagy szellemi munka, ott generációk meghatározó élethelyzetévé vált a meghasonlottság. Az évtizedes hazugságélmény következtében a társadalmat átjárta az értékek relativizmusa és tagadása. A családok gazdálkodását

befolyásolta, hogy bár nehézkes és diszkriminatív módon, de ingyen vagy államilag támogatott áron biztosították a lakosságnak az alapvető javakat és szolgáltatásokat (iskola, ételkészítés, lakás, közüzemi szolgáltatások, munkahely, orvosi ellátás, stb.). Mindez azt eredményezte, hogy a családoknak gazdálkodásukban igazodniuk kellett az állami gazdaságirányítás elveihez, saját kezdeményezésekre kevés lehetőség volt. Mindenki igyekezett a saját családja igényeit kielégíteni, a közösségért, a közjóért való munkálkodás háttérbe szorult. Amikor azután az 1990-es évek elején a központi tervutasításos rendszerről átálltak a döntések decentralizálásán és a piacra való nyitottságon alapuló rendszerre, gyorsan szétbomlott ez a szociális háló. Megjelent az addig alig ismeret munkanélküliség, erősen differenciálódott a családok jövedelme. Meghatározó tényezővé vált a növekvő bizonytalanság, ami nem csak a jövőben beszerezhető javak és szolgáltatások mennyiségére és minőségére vonatkozik, hanem arra is, hogy miképpen lehet majd a gyermekeket felnevelni, milyen képzéssel boldogulhatnak leginkább, hogyan biztosítható a család számára a változó körülmények és munkalehetőségek ellenére az állandó és biztos menedéket jelentő otthon. Az erkölcsi rend a feje tetejére állt: nem az számít sikeresnek, aki a közjót szolgálja, és tiszteli az emberi méltóságot, hanem az, aki bármilyen eszközzel gyarapítja a maga hasznát.

Hogyan tudjátok gyerekeiteket a keresztény erkölcsi elvekre épülő gazdálkodásra nevelni? Hogyan egyeztethető össze családotok gazdálkodásában a közjó szolgálata és a környezettudatosság?

Az emberi méltóság tiszteletben tartása gazdasági téren igényli a *mértéktartást*, hogy az evilági javakhoz való ragaszkodás rendezett legyen; az *igazságosságot*, hogy tiszteletben tartsák a felebarát jogait és megadják neki azt, ami jár; és a *szolidaritást*, az arany szabály szellemében: „Mindazt, amit szeretnétek, hogy megtegyenek nektek az emberek, tegyétek meg ti is nekik” (Mt 7,12). Példaképünk az Úr nagylelkűsége, aki „gazdag lévén értünk szegénnyé lett, hogy mi gazdaggá legyünk az Ő szegénysége által” (2Kor 8,9). Az emberi méltósággal ellenkezik a lopás, a kölcsönkapott vagy elveszített dolgok megtartása, a kereskedelmi csalás, az igazságtalan bérek, mások kiszolgáltatottságára vagy tudatlanságára spekuláló áremelések, egy vállalkozás köztulajdonának kisajátítása vagy magáncélra való használata, a rosszul végzett munka, az adócsalás, a mértéktelen haszon, emberek bármilyen egoista, ideológiai, kereskedelmi vagy diktatórikus megindoklással való szolgátságba hajtása, adás-vétele és cseréje, áruként kezelése (vö. Veritatis Splendor 100).

A szolidaritás azt jelenti, hogy mindenki felelősséget visel mindenkiért. Az erkölcsi rend akkor állhat helyre, ha gazdálkodásunk a jogos érdekek mellett az igazi értékeket szolgálja, az igazságosságnak sem lehetséges érvényt szerezni, ha cselekedeteinket az önző, egyéni érdekek szövevénye befolyásolja. A gazdasági kezdeményezések olyan formájára és struktúrájára van szükség, amely anélkül, hogy elvetné a profitot, az árak és az öncélú profitszerzés pusztá logikájánál magasabb célra, a közjóra irányul (I. Caritas in Veritate, 38.)

Olykor úgy látszik, ellentétbe kerül a család egyéni érdeke a közérdekkel. Hogyan tudtok ilyen esetben mértéktartóan, igazságosan, mégis szolidárisan intézkedni?

Bíró László
a MKPK családreferens püspöke
a Magyar Katolikus Családegylet elnöke